

Sångpartierna

i

KUNG CARLS JAGT,

Romantisk Opera i tre akter

af

FREDRIK PACIUS.

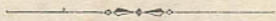
Text af Z. TOPELIUS.

Första gången uppförd å Helsingfors Theater den 24 Mars 1852 samt
å Kungl. Theatern i Stokholm den 1 December 1856.

*Fjerde upplagan, med kompositörens nyare ändringar
och tillägg.*

HELSINGFORS,

tryckt i Hufvudstadsbladets tryckeri, 1875.

525/12

Handwritten signature

Personerne:

(Helsingfors Nya Teater April 1875).

Kung Carl XI, 16 år gammal	<i>Frök. Tengmark.</i>
Enkedrottningen Hedvig Eleonora, hans mor (alt)	<i>Fru Fehrström.</i>
Krisler Horn, konungens guvernör (bas) .	<i>Hr Åhman.</i>
Johan Gyllenstjerna, (tenor)	} Konungens Mårten Reutererantz, stallmä- förtrogne stare (bas)
Banér	
Wachtmeister	„ <i>Lange.</i>
Oxenstjerna	„ <i>Apelbom.</i>
Lewenhaupt	„ <i>Rydberg.</i>
Jonathan Pehrson, ung skjälsskytt från Föglö (tenor)	„ <i>Svedberg.</i>
Leonora, fiskarflicka (sopran)	„ <i>Skotte.</i>
En fiskare	„ <i>Åberg.</i>
Första hofdamen (sopran)	<i>Frök. Byström.</i>
Andra hofdamen (alt)	<i>Hr Lindroth.</i>
Första bondflickan	<i>Frök. Högfelt.</i>
Andra bondflickan	„ <i>Pira.</i>
En fiskargumma	„ <i>Liljeroos.</i>
En krämäre	„ <i>Wessler.</i>
En krögare	„ <i>Ohlson.</i>
Förste marktschrejaren	<i>Hr Lindström.</i>
Andre marktschrejaren	„ <i>Salin.</i>
	„ <i>Ericson.</i>

Hofvets herrar och damer. Landtfolk. Vakt.

Händelsen föregår på Åland, i nejden af Kastelholms slott, i början af September år 1671.

KUNG CARLS JAGT.

FÖRSTA AKTEN.

N:o 1. Jägarkör.

Halloh, i den villande gröna mark,
Halloh, i den doftande sköna park
Som en monark
Går jägarn stark
Sin raska gång
Med klang och sång
Och fruktar för ingen fara.
I spetsen för oss rider Sverges kung;
Kung Carl är tapper, kung Carl är ung.
Så sjung!
Så sjung under himlens fria blå
Till kungens ära ett gladt halloh,
Halloh!

Gyllenstjerna.

Se så, kamrater, fort geväret bort
Och bägarn fram! Mig tycks vi nog ha ströfvat.
Hans Majestäts, vår konungs, vilja är,
Att sig i dag Diana fritt förmäler
Med gamle Backus. Bröllopp firas här,
Och hvarje jägare en marskalk är.

Banér.

Mig syns, att jägarn hellre firar graföl
 På stupadt byte. Men besitta mig,
 Jag har ej skjutit ens en fattig hare.

Wachtmeister.

Ej heller jag!

Oxenstjerna.

Det kallar jag en jagt,
 Der ingen lossa får ett skott. För tusan,
 Hvad angå alla Ålands elgar mig,
 Om ingen ann, än kungen dem får skjuta?

Lewenhaupt.

Och om en fattig sate i all oskuld
 I skogen springs af hundra elgar kull
 Och skjuter en, — det kostar honom halsen.

Gyllenstjerna.

Bah, andras halsar angå icke oss.
 Det vet jag, att min egen den är törstig.
 Kom, låt oss dricka!

Banér.

Säg, men passar det
 Så nära drottningen och gamle Horn?

Gyllenstjerna.

Hvad, tunnor tusan, är vår Carl ej kung?
 Och äro icke vi hans trogne svenner?
 Om ingen annan jag bekymrar mig,
 Och midt för deras näsa vill jag sjunga
 Min glada visa. Det är godt för dem,
 Att vänjas från pedanteri't i Stockholm.

Oxenstjerna.

Sjung, dem till trots! På Åland råder ej
 Ett qvinnovälde.

Wachtmeister.

Sjung! Vi sjunga med.

No 2. Quintett och Dryckesvisa.

Drick, njut, älska och dröm!
 Lyckan hon flyr med stunden.
 Drick! Njut! bågaren töm!
 Tänk på din mö så öm!
 Lifvet är kort, och döden är lång;
 Jaga vi fritt med klang och sång;
 Drick, njut, älska och dröm!
 Lyckan hon flyr med stunden.

Drick! Sjung! Drufvän i dag
 Blöde för kung och flicka.

Drick! Sjung i jublande lag!
 Härnäst blöda du och jag.
 Jaga vi fritt, så jaga vi bäst,
 Här är den kung, som dricker mest.
 Drick! Sjung! Druvfan i dag
 Blöde för kung och flicka.

Drick! Njut! Lif eller död
 Töm i en enda droppe!
 Drick! Sjung! Lust eller nöd
 Göm uti drufvans glöd!
 Jaga vi fritt, så jaga vi gladt,
 Dricka hvar dag och dricka hvar natt.
 Drick! Njut! Lif eller död
 Töm i en enda droppe!

No 3. Quintett.

Wachtmeister.

Jag marsk! Det vor' ej galet.
 Mig passar just det valet.
 Jag då ej kom i qvalet,
 Armén att föra an.
 Mot Danskar och mot Ryssar
 Jag öfver vågen kryssar,
 Och midt bland svärdens kyssar
 Jag slåss till sista man.

Gyllenstjerna m. fl.

Du marsk! Förbannadt galet!
 Dig passar ej det valet.
 Du säkert kom i qvalet,
 Armén att föra an.
 Mot Danskar och mot Ryssar
 Du bland buteljer kryssar,
 Och för etthundra kyssar
 Du säljer sista man.

Gyllenstjerna.

Wachtmeister, hör, du har då verkligt lust,
 Att blifva riksens marsk?

Wachtmeister.

Och jag har lust?
 Den tjensten är för mig, som jag för tjensten.

Gyllenstjerna.

Du, Oxenstjerna, nöjs med att bli drots?

Oxenstjerna.

Vid Backus! Drots? Åh ja, det kan mig anstå.

Gyllenstjerna.

Och du, Banér, du med ditt kloka hufvud,
 Du synes mig till kansler klippt och skuren.

Banér.

Tack skall du ha! Hur var det? Kansler? Hm!

Gyllenstjerna.

Nå, Lewenhaupt, säg ut, hvad vill du bli?

Lewenhaupt.

Jag vill bli kung!

De öfrige.

Så skål, ers majestät!

Lewenhaupt.

Jag vill bli kung. Och sen i nåder nämner

Jag Gyllenstjerna till riksdrinkare.

Ty visare än han bland drufvans flöden

Kan ingen skipa fosterlandets öden.

Gyllenstjerna.

Der faller mången gång ett litet frö

Från dryckesbordet. Detta frö kan vexa

Och bära gyllne frukt.

Banér.

Förklara dig!

Gyllenstjerna.

Ej här, der tärnor tassla och der långa

Hofjunkaröron spetsas rundt omkring oss.

Men kom i natt precis på slaget tolf
Till Kastelholms ruiner! Der vill jag
Den stege visa, hvarmed gyllne äpplen
Man dristigt plockar ifrån spirans topp.

Wachtmeister.

Det vore böfveln!

Banér.

Svär på det, kamrat!

Gyllenstjerna.

Jag svär på ingenting. Ja eller nej?

De öfrige.

På slaget tolf vid Kastelholms ruiner.

Gyllenstjerna.

Godt! Tand för tunga, läs för hvarje mund.

Man lyssnar på oss. Skingrom oss en stund!

No 4. Duett.

Första Hofdamen.

Att gå på jagt

Och stå på vakt

I skogens fria, friska trakt,

Det kallar jag

En herrlig dag,

Det är det yppersta behag.
 Jag fångar gladt
 Med tusen spratt
 Den granna fjäril med min natt,
 Jag springer lätt
 Bland blommors ätt,
 Der eko talar
 I berg och dalar,
 Der liten siska
 I grenen hviskar
 Och ekorn hoppa
 I löf och toppar

Andra Hofdamen.

Att jaga så
 Hvar dag — hå hå,
 Det kostar mycke, mycke på.
 En stackars mö
 Vill hellre dö,
 Än drifva kring båd' land och sjö.
 I skogens våld
 Bo bara troll,
 Som trampa på ens klädningsfäll.
 Der lurar arg
 En lurfvig varg,
 Der brummar björnen,
 Der flaxar örnen,
 I alla stubbar
 Bo tomtegubbar,

Och gastar snyfta
 I hvarje klyfta . . .

Första Hofdamen.

En tapper flicka
 Får icke klicka
 Att troll och gastar i ögat blicka.

Andra Hofdamen.

En flitig flicka
 Skall sy och sticka
 Och ej sin fot uti skogen vricka.

Första Hofdamen.

Ack, hur herrligt ändå,
 Att i skogen gå!

Andra Hofdamen.

Hur förfärligt ändå,
 Att sig möda så!

Första Hofdamen.

Intet tvång,
 Bara sång!
 Inga moraler,
 Inga kabaler.

Andra Hofdamen.

Löf och blad —
 Ingen parad!

Saltomortaler,
Men inga baler!

Andra Hofdamen.

Man ofta sagt
Till oss: gen akt,
O flickor, gån ej ut på jagt!
I skogens snår
I edra spår
Den vilde jägarn osedd går.

Första Hofdamen.

Men ej med lod
Och krut och blod
Vi flickor te vårt hjertemed;
Det är vår lott
Att sigta smått
På fjärlar och på hjertan blott.

Båda.

Och frisk och sval
Är skogens sal,
Och herrlig är den gröna dal,
Och lätt och glädt
Med glädtigt spratt
Vi jaga, jaga dag och natt.

N:o 5. Quintett och Kör.

Reutererantz.

Hvad oerhördt, hvad dristigt brott!

En Hofdam.

Olycklige, hvad säger ni! Vår kung?

Horn.

Hvad . . . kungen? Store Gud!

Kören.

Jag bäfvar. Ofärd bringar han.

Reutererantz.

Gud vare tack, ej skadad kungen är.

Hofdamen.

Jag andas åter.

Kören.

Ej skadad är han, Gudilof!

Hofdamen.

Till döds ni skrämde oss.

Horn.

Så säg, ni olycksbud, hvad har då händt?

Reuterkrantz.

Hans majestät och jag, vi hela dagen jagat
ha en elg, den skönaste i Ålands hela skog. I
sträckgalopp kom kungen sist till randen af ett
brådjud . . .

Kören.

Ve, hvad säger han?

Reuterkrantz.

Der kunde elgen icke mera fly. Vi stadnade; hans
majestät geväret tog och lade an. I samma ögon-
blick small mellan björkarna ett skott . . .

Qvintetten.

Mot kungen! Ha, förräderi!

Kören.

Kan sådant missdåd tros?

Reuterkrantz.

Om emot kungen, jag ej vet. Alltnog, att
träffad låg den sköna elgen i sitt blod. Men den
förvägne skytten undkom oss.

Qvintett och Kör.

Hvad lyckligt öde!
Fritt elgen blöde!
Blott ej man döde

På Ålands ljung
Vårt hopp, vår kung.

Reuterkrantz.

Nej, ve den bof i förväg gått,
Att fälla elg för kungens skott!
Hans bälte jag vid stranden fann;
Sitt brott med lifvet bötar han.

Qvintett och Kör.

Så grymma lagar
Från fordna dagar
Man blott beklagar.
Hvad faslig lott
För ringa brott!

Reuterkrantz.

Man sände strax till fogden båd,
Att spana ut det lömska däd.
Den store Gustafs lag skall stå;
Att elgars skytt man hänga må.

Qvintett och Kör.

Nåd för den arme!
Man sig ej harme,
Men mildt förbarme,
Att lagens lopp
Ej fylles opp!

Reuterkrantz.

Man högt sig harme,
Ej sig förbarme!
Den syndarn arme
Må hängas opp
I första topp.

Qvintett och Kör.

Hvad lyckligt öde etc.

N:o 6. Målskjutningskör.

Kören.

Kom låt oss fresta
Kulan den bästa,
Kom låt oss fästa
Fjerran ett mål.
Den, som ej sigta
Kan och ej rikta,
Han skall få plikta
Med kungens skål.

Krister Horn.

Än man fördröje
Ursinnigt nöje!

Kören.

Nej man fördröje
Ett sådant herrligt nöje!

Reutererantz.

Hans majestät har skottet först.

Drottningen.

Dig akta,
Min Carl, och med geväret umgås sakta!

Horn.

Männ bössan rätt och lagom laddad är?

Kungen.

Att sist, ej först att skjuta, jag begär.

Kören.

Gif akt! Gif akt! (skott)
Bom! bom! bom! Om man jagar
Så säkert alla dagar,
Jag elgarna beklagar
Vid sådan kungligt jagt.

Horn.

När så man jagar
Här alla dagar,
Ej mig behagar
Kungens jagt.

Jägare.

Lustigt man jagar,
Nätter och dagar.
Kring fält och hagar
Går kungens jagt.

Kören.

Nej man ej fördröje etc.
Gif akt! Gif akt! (skott)
Bom! bom! bom! etc.

Quintett och Kôr.

Hvad lyckligt öde etc.

N:o 6. Målskjutningskôr.

Kören.

Kom låt oss fresta
Kulan den bästa,
Kom låt oss fästa
Fjerran ett mål.
Den, som ej sigta
Kan och ej rikta,
Han skall få plikta
Med kungens skål.

Krister Horn.

Än man fördröje
Ursinnigt nöje!

Kören.

Nej man fördröje
Ett sådant herrligt nöje!

Reutererantz.

Hans majestät har skottet först.

Drottningen.

Dig akta,

Min Carl, och med geväret umgås sakta!

Horn.

Männ bössan rätt och lagom laddad är?

Kungen.

Att sist, ej först att skjuta, jag begär.

Kören.

Gif akt! Gif akt! (skott)
Bom! bom! bom! Om man jagar
Så säkert alla dagar,
Jag elgarna beklagar
Vid sådan kungligt jagt.

Horn.

När så man jagar
Här alla dagar,
Ej mig behagar
Kungens jagt.

Jägare.

Lustigt man jagar,
Nätter och dagar.
Kring fält och hagar
Går kungens jagt.

Kören.

Nej man ej fördröje etc.
Gif akt! Gif akt! (skott)
Bom! bom! bom! etc.

Kören.

Nu kungen, han
 Skall lägga an.
 All ängslan flyr,
 Ej krut han skyr,
 Men raskt ger fyr. (skott)
 Träff!

Kören.

Lefve kung Carl,
 Kung Carl, kung Carl!
 Han träffat har
 Sitt mål så snar.
 Och lefve kung Carl!
 Och lefve, och lefve, och lefve kung Carl!

ANDRA AKTEN.

N:o 7. Ballad.

Och hafvets unga tärna, hon gick en qväll så varm
 Till Ålands strand att bada sin svanehvita barm
 Med blommor i hägen.

Och skogen var så herrlig, och stranden var så grön,
 Och alla vackra stjernor de skeno klart i sjön,
 Och sången, den for öfver vågen.

Och hafvets unga tärna, hon tänkte i sitt sinn:
 Aek, hade jag en vän, som jag kunde kalla min,
 Med blommor i hägen;
 Och alla klara stjernor och alla perlors glans
 Och mitt palats af silfver och guld, det blefve hans.
 Och sången, den for öfver vågen.

Och bäst som sången klang öfver sjö och vik och
 land,

Kom skogens unge konung alltned till Ålands strand
 Med blommor i hägen.

„Du skönaste bland tärnor, säg vill du bli min brud?
 Jag ger dig bergens skatter och ängens blomster-
 skrud“.

Och sången, den for öfver vågen.

(I tredje akten).

Och hafvets unga tärna, hon log så ömt och godt:
Hvad skall jag, herre konung, med dina berg och
slott

Med blommor i hågen?
Ditt slott är gröna skogen, och mitt är böljan blå,
Och fast vi evigt älska, vi evigt skilda gå.
Och sången den for öfver vågen.

N:o 8. Recitativ och Duett.

Reutererantz.

God morgon, vackra barn! Du fiskar snällt
För kungens bord, ej så?

Leonora.

För kungen, ja,
Om han betalar kungligt. Annars jag
Min fisk i morgon uppå marknan säljer.

Reutererantz.

Se så, jag också är en fiskare
På sätt och vis. Gif därför mig en kyss!

Leonora.

Gå ej i nätet, nådig herre! Mången,
Rätt mången gädda der har blifvit fången.

Reutererantz.

Nu grep dig gäddan.

Leonora.

Ja, men fick mig ej.
Det bältet . . . säg . . . hvar har han fått det bältet?

Reutererantz.

Du skulle känna, du, det bältet här?

Leonora.

Han frågar mig, om jag det känner, — jag,
Som sjelf det sytt åt Jonathan från Föglö!
Jonathan Pehrson

Reutererantz.

Är du viss derpå?

Leonora.

Jag måtte väl min egen fästman känna.

Reutererantz.

Och är han här?

Leonora.

Ej, som jag vet, ännu.
Till marknaden jag säkert honom väntar.

Reutererantz (för sig).

Jag bofven funnit har, hvars jag spår söker.
(Högt) Adjö, min vän, hitåt min väg sig kröker.
(går).

Leonora.

Håll, gunstig junker, gif mig bältet åter!
Han hör mig ej . . . han går. Besynnerligt!
Hvar fann han bältet, och hvad menar han?
Månn någon fara hotar Jonathan?

Jonathan.

Hvem är det? Säg!

Leonora.

Jag känner honom ej.

Ett troll i skogen?

Jonathan.

Gissadt, hjertanskär!

Leonora.

När man om trollet talar, är det här.
Säg, håller du utaf mig?

Jonathan.

Liten smul!

Leonora.

Hvar har du bältet jag dig gaf till jul?

Jonathan.

Jag tappat det.

Leonora.

Hos andra flickor? Svara!

Jonathan.

Om jag för dig skall rätt uppriktig vara,
Så hade jag i dag ett äfventyr.

Leonora.

Rätt skönt, när till sin brud man kosan styr!

Jonathan.

Vid vikens strand jag hade bundit jullen,
Då jag ett rassel uti skogen hör.
Jag lyssnar — fattar bössan . . . och på kullen
Jag ser en elg — och branten nedanför.
Ett ståtligt djur. Geväret bränner handen . . .
Jag lägger an

Leonora.

O, himmel!

Jonathan.

Och i sanden

Den stolta elgen blöder för mitt skott.

Leonora.

Du vet dä ej

Jonathan.

Jag vet, det är ett brott.

Men då . . . man tänker ej, man skjuter blott.
Knappt är det gjordt, förrn jag min fara anar,